

ANATOMIJA CINIZMA

JANUARA ove godine podneli smo Ustavnom sudu Inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti načina i postupka na koji su usvojeni Predlog zakona o izmenama i dopunama zakona o stečaju i Predlog zakona o privatizaciji, jer su upućeni parlamentu na usvajanje bez javne rasprave. Pre dve nedelje dobili smo odgovor. Ustavni sud nije odbacio inicijativu. A nije je ni prihvatio. Odbacio ju je sekretar Ustavnog suda! Objavljujemo odgovor podnosioca Inicijative na izbegavanje suda da se izjasni o činjenici da su navedeni zakoni upućeni narodnoj skupštini bez ikakve javne rasprave.

Naporedo, Đokica Jovanović nastavlja sa svojim čitanjem Dilasove Anatomije jednog morala. Učitelj neznalica i njegovi komiteti

ROJ: PR-37/2014

USTAVNI SUD
BEograd
Bulevar kralja Aleksandra br. 15

Predmet: Dopis sekretara Ustavnog suda posl.br. PR-37/2014 od 27.03.2014. godine;

Veza: Inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti načina i postupka na koji su usvojeni predlog zakona o izmenama i dopunama zakona o stečaju i predlog zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja.

ODGOVOR PODNOSILACA INICIJATIVE
na dopis sekretara Ustavnog suda posl.br. PR-37/2014 od 27.03.2014. godine

1. Dana 31.03.2014. od strane Udruženja akcionara i bivših radnika Srboleka, zaprimljeno je neimenovano pismeno Sekretara ustavnog suda br. PR-37/2014 od 27.03.2014. godine.

U navedenom neimenovanom pismenu, Sekretar Ustavnog suda je istakao da se istim obračom povodom podneska podnosioca od 09. januara 2014. godine, označenog kao Inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti načina i postupka na koji su usvojeni Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i Predlog zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja, te istiće da navedeni podnesak ne predstavlja akt kojim bi se u skladu sa Ustavom, mogao pokrenuti bilo kakav postupak (budući da se navedenim podneskom traži ocena ustavnosti predloga Zakona, a ne Zakona koji je izglasan), tako da u tom smislu, Ustavni sud ne odlučuje o podnescima po pitanjima koja nisu u njegovoj nadležnosti.

Dalje, u navedenom pismenu, Sekretar ustavnog suda je ukazao da Ustavni sud, saglasno članu 102. Poslovnika o radu Ustavnog suda, ne odlučuje o podnescima kojima se traže pravni saveti i mišljenja o pojedinim pitanjima, pomoću u ostvarivanju prava i interesa, izjavljuju pritužbe na rad državnih organa i organizacija, kao i o drugim podnescima kojima se zahteva postupanje suda po pitanjima koja nisu u njegovoj nadležnosti, te imajući u vidu da podnesak podnosioca imenovan kao Inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti načina i postupka na koji su usvojeni Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i Predlog zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja, po mišljenju Sekretara suda spada u kategoriju iz člana 102. Poslovnika o radu Ustavnog suda, i da o nenadležnosti Suda po takvim podnescima sekretar Ustavnog suda pismeno obavestava podnosioca, to je Sekretar i donoio odluku u pismenu od 27.03.2014. godine.

2. Podnosioci inicijative ističu da je ovakva odluka Sekretara ustavnog suda u delu u kojem kaže da Ustavni sud nije nadležan za ocenu ustavnosti predloga zakona (koji nije izglasan) apsolutno neprihvatljiva, a iz obrazloženja navedene odluke se ne može zaključiti ništa drugo, nego da donosilac iste nije pažljivo pročitao Inicijativu podnosioca.

Da je Inicijativa kojim slučajem pažljivije pročitana, donosilac navedene odluke bi uočio da u konkretnom slučaju Inicijativom nije traženo pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i predloga Zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja, nego je traženo pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti NAČINA I POSTUPKA NA KOJI SU USVOJENI NAVEDENI PREDLOZI ZAKONA, a što se može utvrditi kako jezičkim tumačenjem naslova navedene Inicijative,

tako i iz njenog obrazloženja.

Takođe, da je inicijativa kojim slučajem pažljivije pročitana, donosilac navedene odluke svakako ne bi ostao nepoznat predlog podnosioca istaknut u poslednjem pasusu Inicijative u kojem se ističe sledeće: "Ukoliko Ustavni sud po hitnom postupku ne prihvati inicijativu, ne donese rešenje o pokretanju postupka i odluku kojom se utvrđuje neustavnost, nezakonitost i neusaglašenost sa opteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima, načina i postupka na koji su usvojeni predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i predlog Zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja, inicijatori zahtevaju da Ustavni sud ovu inicijativu tretira kao Ustavnu žalbu".

Naime, u Inicijativi je jasno i nedvosmisleno istaknut kako predmet inicijative (protiv radnje Vlade Republike Srbije, odnosno postupka usvajanja Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i Predloga zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja, koje je Vlada usvojila dana 30. decembra 2013. godine), tako i razlozi osporavanja (Postupak kojim su usvojeni Predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i Predloga Zakona o privatizaciji nisu u skladu sa Ustavom i Zakonom, odnosno usvojeni su po hitnom postupku a da nisu bili ispunjeni uslovi za hitnost postupka, niti su navedeni razlozi za donošenje zakona po hitnom postupku, a javna rasprava koja je obavezna s obzirom da se radi o novom sistemskom Zakonu i pripremi Zakona o izmenama i dopunama Zakona kojim se bitno menjaju rešenja iz postojećeg zakona, nije sprovedena na zakonit način).

Takođe, u Inicijativi je jasno istaknut zahtev podnosioca da se ista alternativno (ukoliko se ne prihvati) ceni kao ustavna žalba.

Uostalom, ukoliko je Sekretar Ustavnog suda stao na stanovište da Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o predmetnoj Inicijativi, odnosno ustavnoj žalbi, bio je dužan da postupi u skladu sa odredbom iz člana 47. stava 1. tačke 1. a u vezi odredbe iz člana 35a, 36. stava 1. tačke 1. i člana 44. Zakona o ustavnom sudu.

Odrdbom iz člana 44. navedenog zakona je propisano da Ustavni sud donosi odluke, rešenja i zaključke. Odrdbom iz člana 36. stava 1. tačke 1. navedenog zakona je propisano da Ustavni sud će odbaciti podnesak kojim se inicira ili pokreće postupak pred Ustavnim sudom, kada utvrdi da Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje, dok je odredbom iz člana 47. stav 1. tačke 1. istog zakona propisano da Ustavni sud zaključkom odbacuje inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti ili zakonitosti opšteg akta, predlog ili drugi zahtev kojim se pokreće postupak pred Ustavnim sudom, izuzev ustavne žalbe zbog nenadležnosti.

Dakle, ukoliko je Sekretar Ustavnog suda zauzeo stanovište da Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o podnetoj inicijativi, dužan je bio da je prosledi nadležnoj instanci naslovnog suda, koja bi zbog eventualne nenadležnosti donela eventualnu odluku u skladu sa odredbom iz člana 47. stava 1. tačke 1. Zakona o Ustavnom sudu.

Takođe, ukoliko je Sekretar Ustavnog suda zauzeo stanovište o nenadležnosti, bio je dužan da navedenu Inicijativu, tretira kao ustavnu žalbu (budući da ima sve elemente ustavne žalbe) i da je prosledi nadležnoj instanci na odlučivanje.

Odlučujući na ovaj način, Sekretar Ustavnog suda je odlučio o pitanju za koje nije bio nadležan, a posledica navedene odluke je činjenica da Inicijativa Podnosioca, odnosno Ustavna žalba, nije ni dobila šansu da bude ispitana u skladu sa odredbom iz člana 35. stava 2. Zakona o ustavnom sudu, kao i da o istoj bude odlučeno u skladu sa Zakonom propisanom o proceduri.

3. Podnosioci inicijative dalje ističu da nije sporno da Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o podnescima koji su taksativno nabrojani odredbom iz člana 102. Poslovnika o radu Ustavnog suda (podnesci kojima se

za samoobrazovanje

Riliten

uciteljneznalica.org **drustvena pitanja**

traže pravni saveti i mišljenja o pojedinim pitanjima, pomoću u ostvarivanju prava i interesa, izjavljuju pritužbe na rad državnih organa i organizacija...).

Međutim, postavlja se pitanje na koji način se navedena odredba primenjuje na konkretan slučaj, kada je Inicijativom podnosioca jasno traženo da su u skladu sa relevantnim propisima Pokrene postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti načina i postupka na koji su usvojeni Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i Predlog zakona o privatizaciji, pre njihovog proglašenja, (kao i alternativno da se ista ceni kao ustavna žalba), a što složičamo se ne predstavlja ni traženje pravnih saveta i mišljenja o pojedinim pitanjima, niti predstavlja pomoć u ostvarivanju prava i interesa, a svakako ne predstavlja pritužbu na rad nekog državnog organa ili službenika.

Dakle, Inicijativa podnosioca, odnosno ustavna žalba, ne predstavlja podnesak iz kategorije podnesaka iz člana 102. Poslovnika o radu Ustavnog suda, tako da o istoj ne može da odlučuje Sekretar suda.

Imajući u vidu da je Sekretar suda ipak odlučio o pitanju koje ne spada u njegovu nadležnost, iz ovakve odluke Sekretara suda, može se jedino izvesti zaključak da su prerogativi kojima raspolaže Sekretar Ustavnog suda na osnovu odredbe iz člana 102. Poslovnika o radu ustavnog suda potpuno neosnovano dodeljeni, te da je ovakvom svojom odlukom Sekretar Ustavnog suda svakako neosnovano proširio svoja ovlašćenja i stavio se u ulogu Sudije izvestioca, odnosno u ulogu sudije Ustavnog suda, za šta svakako nije nadležan.

4. Shodno navedenom, podnosioci inicijative ističu da ne prihvataju odluku Sekretara Ustavnog

Imenovati TO ratom

suda Broj: PR-37/2014 od 27.03.2014. godine, odnosno ne prihvataju odluku Ustavng suda da u nadležnosti suda nije da odlučuje o zakonitosti i ustavnosti radnje, odnosno načina i postupka usvajanja zakona, niti prihvataju odluku Ustavnog suda da Inicijativu kvalifikuje kao podnesak iz člana 102. poslovnika o radu Ustavnog suda.

S tim u vezi, podnosioci Inicijative insistiraju da Ustavni sud shodno odredbi iz člana 35. i 35a. Zakona o ustavnom sudu uzme Inicijativu podnosioca i razmatranje, te da u skladu sa odredbom iz člana 37, 42, i 44. navedenog Zakona i predlogom iz Inicijative, donese odgovarajuću odluku.

U Beogradu, aprila 2014. godine

PODNOŠIOCI INICIJATIVE:

- Udruženje radnika i prijatelja Trudbenika
- Udruženje akcionara i bivših radnika Srboleka
- Udruženje građana za zaštitu ljudskih prava radnika URANAK
- Udruženje RAVNOPRAVNOST
- Radnici poverilici MORAŠE
- Učitelj neznalica i njegovi komiteti
- Građanski savez

Đokica Jovanović Milovan Đilas: Anatomija morala srednje klase i samoupravna alternativa (3)

§

Da ali, načinimo mali izlet, kada je dopao robije i kada se suočio sa pravom prirodom socijalističke srednje klase, Đilas je zapisao sledeće: "... 'Greh' i 'greška' komunista, tamo gde su zavladali, nije u tome što su dozvolili – oni to nisu mogli ni sprečiti – formiranje novog klasnog društva, nego u tome što su u ime apokrifne budućnosti, uspostavili svoj monopol i time onemogućili prirodne, slobodne tokove. A komunistički poreci se i održavaju tako dugo na vlasti baš zbog toga što su klasno, svojevrsno klasno, društvo – a ne zbog toga što to nisu... (kurziv – moj)."¹ Dalje Đilas ukazuje na bitnu i latentnu funkciju jugoslovenske srednje klase – ukazuje na njen nacionalizam i lokalizam. Upravo će nesputavani nacionalizam i lokalizam lagano nagrizzati Jugoslaviju sve do njenog uništenja u silovitom zločinačkom nastupu nacionalizama. Srednja klasa nikako ne može da bude subjekt izgradnje utopijskog (besklasno društvo). Prvo, zato što je reč, prosto, o utopijskom htenju, a htenje srednje klase nikako ne može biti utopijsko. Potom, ozbiljenje utopijskog u postojećem povesnom času nužno ostaje u prostoru nade, ono time nade daleko premašuje horizont društvenosti uopšte. Drugo, utopijsko je postalo objektom ideološke upotrebe. Upravo je vladajuća nomenklatura juridički kanonizovala utopijsko. Da bi paradoks bio potpun, oni pojedinci koji su delali u pravcu ozbiljenja utopijskog su bili predmetom represije aparata. Zato što su kritikovali poredak sa stanovišta njegove paradigme. Pojednostavljeno: kritika komunističke prakse sa stanovišta komunističke utopije je proglašena reakcionarnim, antirevolucionarnim činom. Dakle, „samoupravljanje se u Jugoslaviji javilo posle sukoba sa Sovjetskim Savezom, kao reakcija na neefikasne, kopirane sovjetske forme, ali njegovi začetnici

1 Milovan Đilas, (1984) *Tamnica i ideja*. London: Kolašinska liga za ljudska prava, str. 116.

NED
National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

UČITELJ
NEZNALICA
I NJEGOVI KOMITETI

Imenovati
TO
ratom

Projekat finansira Evropska unija kroz Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava. Sadržaj ovog štampnog materijala je isključivo odgovornost CZKDa i ni pod kojim okolnostima se ne može smatrati da odražava stav Evropske unije.

„Nova misao“ je imala samo dva plaćena lica – odgovornog urednika i sekretaricu. Administrativne poslove je obavljala administracija dnevnih novina „Borba“.

Jačanjem „Nove misli“, piše Đilas, slabile su aktivnosti Agitpropa – birokratske partijske ustanove. „Ne samo ja, nego i drugi vodeći drugovi iz Agitpropa – Dedi- jer i Bora Drenovac, najveći deo svog vremena posvećiv- ali su „Novoj misli“ i grupama oko nje. U Agitpropu je ostalo samo nekoliko sporednih funkcionera, radi otaljavanja informativnih poslova...“

„Nova misao“, kao i grupisanje oko nje, nije zamiš- ljana, niti je delovala, kao paralelni ili opozicioni centar, nego kao neformalna partijska grupacija, proistekla iz demokratskih strujanja, sračunata na podmlađivanje socijalističkih ideja i kritiku lenjinsko-staljinjskog dogma- tizma (kurziv – moj).⁴⁵ Izšlo je 13 brojeva „Nove misli“.

Otvarele su se poželjne perspektive. Ali! U tom sve- tu koji se napajao utopijskom nadom, rađao se novi sloj. Sloj, koji je, po svom biću, antiutopijski. On je preteča Nove sile. Đilas revolucionar se nije uklonio pred tom silom. Pred silom koja je, sa stanovišta svog društvenog interesa, delovala kao stabilizator postojećih društvenih prilika. Ta se srednja klasa postavila na sredinu društ- vene vage, tamo gde su amplitude najmanje. Kao takva, ona nužno ne može da bude delatni akter u reprodukciji života (Marks). „Marks, dakako, jasno pokazuje kako građanska delatnost još nije potpuna, prava. Ona to ne može biti, jer ona je upravo pričinom rada, jer proizvodnja vrijednosti nikada ne potječe od poduzetnika, nego od seljaka, zanatlije, napokon od najamnog radnika.“⁴⁶

Đilas je bio uveren da njegovi saradnici i on svojim angažmanom afirmišu socijalistički demokratski poredak. „Nijesmo mi za demokratiju ni zbog Zapada ni zbog Isto- ka, a ponajmanje zbog buržoaskih otpadaka, nego zbog samih sebe, zbog svoje radničke klase i svog naroda, zbog socijalizma – jer bez demokratije nema i ne može biti socijalizam! (kurziv – moj).“⁴⁷ Đilas je samo ponovio reči Roze Luksemburg (Roza Luksemburg), izrečene početkom XX veka: „Nema socijalizma bez demokratije i nema demokratije bez socijalizma.“ Zaboravljeni su njeni spisi, pa je zaboravljeno i jedno važno mesto iz njenih tekstova, gde ona nedvosmisleno tvrdi da je socijalizam moguć samo kao demokratski poredak: „Bez općih izb- ora, nesputane slobode štampe i zborovanja, slobodne borbe mišljenja, uzimare život u svakoj javnoj instituciji, postaje prividnim životom u kojem jedinim delatnim ele- mentom ostaje birokracija.“⁴⁸

U poslednjem broju „Nove misli“, koji nosi broj 1 za 1954, uz odlomak iz Andrićeve *Proklete avilije* i uz tek- stove Anice Savić-Rebac, Borislava Mihajlovića Mihiza, Milana Bogdanovića, Boga Grafenauera, objavljena je Dilasova jetka pripovest *Anatomija jednog morala*.

Glavna junakinja pripovesti je mlada glumica Milena Vrsjakov koja se udala za slavnog partizanskog koman- danta i španskog borca Peka Dapčevića. Đilas je stao u odbranu glumice Milene Vrsjakov, sada Dapčević, koja je činom udaje bila podvrgnuta izrugivanju žena ostalih partijskih funkcionera. Već tada, neposredno posle rata, formiran je zatvoreni krug privilegovanih, koji uživaju priv- legije zbog toga što su iz rata izišli „s puškom u ruci“. Njihova ratna prošlost je njihova socijalna legitimacija koja im obezbeđuje ekskluzivno mesto u odnosu na ne- herojsku većinu. Utoliko je neshvatljivije to da proslavi- jeni general stupa u brak sa jednom „sumnjivo“ prošlosti, a ne sa nekom, njemu „ravnom“ drugaricom. Ipak, „... mladoženjina krivica je olako odbacivana, a u najboljem slučaju mu je nonšalantno i uz šalu zamjerano da je ušao ipak u godine i da mu... „sac odgovara piletna“. A ustvari je i u tome krivica bacana na nju na najfrevljiji način: „Up- ecala ga je na голу nogu“, ne izdrža poslednju frajersku ofanzivu“, naratovao se drugi, trebalo je da mu samo podigne suknu...“⁴⁹ Njemu je, naizgled paradoksalno, i bilo „dozvoljeno“ da se oženi, takvom ženom“, ali „takvoj ženi“ nije dozvoljeno da se uda za nekog muža. „To je bila logika hijerarhije – uspeti se i ne dati drugima, ne-

nastavak u sledećem broju

10 /Isto, str. 16.

11 Бранко Ћопић. (1950) Јеретична прича. Београд: *Књижевне новине III/34*.

12 Јован Деретић, (1987) *Kratka istorija srpske književnosti*. Београд: БИЗГ, стр. 301.

13 Čopića, očigledno po partijskom nalogu, napadaju njegovi drugovi Skender Kulenović (njegov ratni drug) (u tekstu *Istina i sloboda* u „Književnim novinama“) i Dušan Popović (u tekstu *Klevetnička satira* u „Borbi“). „Kulenović je umereniji i blaži, a Popović kaže: „Niko nema pravo da tobže, u ime slobode umet- ničkog stvaranja, traži u našoj zemlji takvu, u suštini politička i privilegijana, prava koja bi mu omogućavala da se neodgovorno pred javnošću baca blatom na socijalizam i udara na temelje socijalističke demokratije...“ U polemiku se uključuju: Velibor Gligorić, Zoran Gavrilović, Zoran Mišić...“ Sehaње: Бранко Ћопић (1915–1984). Из бајке живота у бајку снова. Београд: *Политика*, 29. 3. 2009.

14 Neopisani članak „Junaštvo Branka Čopića“, Београд: *Borba*, 28-29. 10. 1950.

15 Слободан Ж. Марковић, (2008) Српска књижевност средњом 20. века – размеђе традиционалног, социјалистичког и модерног. Нови Сад: *Зборник Матице српске за славистику*, 73, стр. 266.

16 Branko Petranović, Momčilo Zečević, (1988) *Jugoslavija 1918-1988. Tematska zbirka dokumenata*. Drugo izmenjeno i dopunjeno izdanje. Београд: Rad, str. 985.